

ÅLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

1962

N:o 19

Innehåll: N:o 19. Landskapsstyrelsens beslut beträffande grunderna för ritningar, arbetsbeskrivningar och normalpris för folkskolbyggnader.

N:o 19.

LANDSKAPSSTYRELSENS BESLUT

beträffande grunderna för ritningar, arbetsbeskrivningar och normalpris för folkskolbyggnader.

Utfärdat i Mariehamn den 29 mars 1962.

Landskapsstyrelsen har med stöd av 72 § landskapslagen om folkskolväsendet den 16 oktober 1958 beslutat:

1 §.

Ritningar och arbetsbeskrivningar för folkskolbyggnader skola vara utarbetade och undertecknade av person med tillräcklig sakkunskap.

Byggnaderna skola vara av skäligen storlek, ändamålsenligt och ekonomiskt planerade samt skola i fråga om utseende fylla skäligen krav.

Vid utarbetandet av ritningar och arbetsbeskrivningar skall beaktas vad i 2—10 och 18 §§ av detta beslut är stadgat samt vad som i byggnadsprogrammet för skolan fastställts.

På anhållan av kommunen kunna andra eller större utrymmen än vad som upptagas i detta beslut godkännas i byggnadsprogrammet, om dessa extra utrymmen äro behöfliga och ändamålsenliga för folkskolväsendet.

Landskapsstyrelsen kan på grund av särskilda skäl tillåta att Mariehamns stad i folkskolbyggnad inrymmer även andra än för skolan avsedda lokaliteter på villkor att staden förbinder sig att icke ansöka om byggnadsunderstöd för ifrågavarande folkskola och att detta icke medför någon annan ök-

ning av landskapsbidraget för ifrågavarande folkskola.

Angående byggande av lokaliteter för folkbibliotek i anslutning till folkskolbyggnad stadgas särskilt.

2 §.

För egentliga klassrum gälla följande mått:

	Yta m ²	Bredd m
Klassrum A	45—47	6,0—7,0
Klassrum B	50—60	6,5—7,0
Klassrum C	57—60	6,5—7,0
Klassrum D	27—30	5,0—7,0

Nämnda klassrum äro avsedda för följande ändamål:

klassrum A för den egentliga folkskolans lägre klasser och skola med en lärare;

klassrum B för den egentliga folkskolans högre klasser;

klassrum C för medborgarskola och mellanskola;

klassrum D för hjälpskola.

I skola med två lärare må klassrum B likväl omfatta högst 55 m² och i skolor med tre och fyra lärare bör ett av klassrummen B omfatta endast 50 m². I övrigt gäller som minimiyta för klassrum B 54 m².

Kommer antalet elever, som undervisas i klassrum, varaktigt att understiga det tillåtna maximumtalet eller föreligga andra särskilda skäl, må klassrums yta vara mindre än vad i 1 mom. säges.

I experimentsyfte må avvikelser ske från de i 1 mom. nämnda måtten för klassrummets bredd, därest landskapsstyrelsen finner den framlagda planen ändamålsenlig och ekonomisk.

Rumshöjden skall vara 3,4 m vid natur-

lig ventilation. Vid maskinell ventilation må rumshöjden vara mindre, likväl icke mindre än 2,9 m.

Användes klassrummet A i skola med en lärare även för gymnastikundervisning, skall rummets fria höjd vara 3,4 m.

3 §.

För specialsalar och extra utrymmen gälla följande mått:

	Yta m ²	Bredd m	Höjd m
Slöjdrum för gossar A	20—30		2,5—3,4
Gymnastikrum-matsal A	80	7,0—8,0	4,0—4,5
Ett omklädnadsrum samt duschrum	22		2,2—3,4
Gymnastiksal B	90—120	8,0—12,0	4,0—4,5
Två omklädnadsrum samt duschrum sammanlagt	40—44		2,2—3,4
Redskapsrum	18—20		2,2—3,4
Gymnastiksal C	130—148	9,0—12,0	4,5—5,2
Två omklädnadsrum samt duschrum sammanlagt	40—44		2,2—3,4
Redskapsrum	18—20		2,2—3,4
Slöjdrum för gossar B (förrådsrum och klubbrom för praktiskt arbete)	45—55		2,5—3,4
Slöjdsal för gossar C jämte förrådsrum	94—104		2,5—3,4
Slöjdsalar för gossar D jämte förrådsrum			
för träslöjd	90—150		2,5—3,4
för metallslöjd	90—135		2,5—3,4
Materialrum för textilslöjd	20—25		2,2—3,4
Sal för textilslöjd jämte materialrum	74—85	6,0—7,0	2,9—3,4
Lokaler för hushållsgöromål	100—124		2,5—3,4
Matkällare	4—10		
Naturkunskapssal	57—60	6,5—7,0	2,9—3,4
Rum för samlingar	15—20		2,2—3,4
Materialrum för lanthushållning	10—20		2,2—3,4
Sal för maskin- och elektricitetslära	30—60		2,5—3,4
Övningsbutik	15—20		2,2—3,4
Materielrum	15—30		2,2—3,4
Materielrum för teckning	10—20		2,2—3,4
Förvaringsrum för eleverbeten	10—60		
Scen (c:a 30—40 m ²) — enligt kommunens prövning.			

Av ovan i 1 mom. nämnda utrymmen godkännas:

slöjdrum för gossar A i skola med en lärare;

gymnastikrum-matsal A i egentlig folkskola med två eller tre lärare;

gymnastiksal B i skola med minst fyra lärare;

gymnastiksal C i skola med minst 270 elever;

slöjdrum för gossar B i skola med minst två och högst fyra lärare;

slöjdsal för gossar C i skola med minst 150 elever;

slöjdsalar för gossar D i medborgarskola; materialrum för textilslöjd i skola med minst tre lärare;

sal för textilslöjd i egentlig folkskola med minst 250 elever samt i medborgarskola;

lokaler för hushållsgöromål i medborgarskola;

naturkunskapssal i egentlig folkskola med minst 250 elever samt i medborgarskola; materialrum för lantushållning i medborgarskola med undervisning i ämnet;

sal för maskin- och elektricitetslära i medborgarskola med undervisning i dessa ämnen;

övningsbutik i medborgarskola med undervisning i merkantila ämnen;

materielrum i skolor med minst två lärare;

materielrum för teckning i medborgarskola med undervisning i yrkesritning.

Med gymnastiksals höjd avses den fria höjden.

För mellanskola kunna godkännas av de ovan i 1 mom. nämnda utrymmena de för skolan nödvändiga special- och tilläggsutrymmena eller delar av dem, såvida skolan icke kan begagna motsvarande utrymmen i egentlig folkskola eller medborgarskola.

I skola må för undervisning i ett och samma ämne godkännas två eller flere specialutrymmen eller del av dem, ifall det för undervisningen i vederbörande ämne på grund av antalet veckotimmar är varaktigt nödvändigt. Två gymnastiksalar B eller gymnastiksalar B och C godkännas för skola med minst 420 elever samt två gymnastiksalar C i skola med minst 540 elever.

Äro två eller flere skolor belägna så nära varandra, att användning av gemensamma specialutrymmen är möjlig, godkännas, där est icke särskilt orsak annat kräver, dessa undervisningsutrymmen samt skolmåltidskök och bostad för vaktmästare enligt skolornas sammanlagda elev- eller lärarantal endast vid en av skolorna. Detsamma gäller beträffande övriga för dessa skolor gemensamma utrymmen.

Angående byggande av skyddsrum är särskilt stadgat.

4 §.

Skolmåltidsköket må omfatta:

Köket jämte biutrymmen —

i skola med en lärare högst 15 m²,

i skola med två lärare högst 16 m²,

i skola med tre lärare högst 20 m²,

i större skolor 20—30 m²;

överstiger skolans elevantal 50, må maximitan ökas med 1 m² för varje påbörjat 15-tal elever utöver 50.

Garderob och toalettrum för personalen, beroende på skolans storlek, 2—10 m².

Källare, beroende på skolans storlek, 6—40 m².

Finnes i skolans elevhem i 6 § detta beslut nämnt kök, godkännes icke särskilt skolmåltidskök, såvida icke särskild orsak därtill föreligger.

Matsal må byggas vid medborgarskola, varvid golvytan bör vara 0,7—0,9 m² per elev beräknat enligt skolans halva elevantal, sammanlagd yta likväl högst 120 m². I ovan nämnda elevantal inräknas icke elever, som bo i elevhem. Användes elevhemmets kök även såsom skolmåltidskök, må medborgarskolans matsal inrymmas i elevhemmet.

Biblioteks- och klubbrum må omfatta 20—45 m². I skolor med två eller tre lärare godkännes kombinerat biblioteks-, grupp och lärarrum om c:a 20 m², i skola med fyra lärare godkännes biblioteks- och klubbrum om 25 m², och i större skolor må rummet omfatta 25—45 m² enligt prövning.

Lärarrum godkännes för skola med minst fyra lärare med huvudsyssla, varvid rummets yta är 8—10 m². Ytan må ökas med 2 m² för varje lärare med huvudsyssla utöver nämnda antal.

Expeditionsrum godkännes om i skolan eller i två eller flere i samma byggnad eller byggnadskomplex verksamma skolor finnas sammanlagt minst sex lärare med huvudsyssla. Expeditionsrummets yta är 8—10 m². Finnas flera föreståndare, må ytan för varje extra föreståndare ökas med 7 m². För varje föreståndare må härvid byggas eget rum.

Lärarrum eller expeditjonsrum förses med tambur och toalett omfattande sammanlagt 3—15 m², beroende på skolans storlek, samt med arkivrum om 1—2 m².

Korridorutrymmet bör vara 15—25 m² för varje egentligt klassrum och 5—25 m² för varje specialsäl. Sidokorridor bör vara minst 2,2 m bred och 2,2 m hög och mittkorridor minst 3,0 m bred och 2,5 m hög. Är undervisningsrum beläget i andra våningen eller högre upp, bör lämplig reservutgång från våningen finnas.

Elevtoaletternas sammanlagda yta skall för högst 50 elever vara 15—30 m², med tillägg om 1 m² för varje påbörjat tiotal elever därutöver. Särskilda toaletter för gossar och flickor skola finnas.

Nödiga utrymmen för värme- och elcentral samt för förvaring av förnödenheter och redskap böra finnas.

5 §.

Beträffande uppvärmning, ventilation och belysning i undervisningsrum bör följande beaktas:

Uppvärmnings- och ventilationsanordningarna bära planeras så, att menlig värmestrålning eller konvektion icke uppstår. Friskluftsintaget, värmebatteriets längd och höjd samt fönsterbänkens konstruktion bära vara för ändamålet lämpliga.

Undervisningsrum skall förses med effektiva ventilationsanordningar. Ventilationen bör ordnas så att drag icke uppstår. Utsugningen bör såvitt möjligt ske medelst fläkt. I klassrum skall härvid utsugningen vara minst 7,5 m³ per timme och kvadratmeter golvyta. Tillförsel av frisk luft bör ordnas ändamålsenligt.

Vid naturlig ventilation skall i undervisningsrum dragkanalens tväryta vara minst 15 cm² per kvadratmeter golvyta. Ventilationskanalen skall förses med en lättskött regleringsventil.

Stora vädringsfönster med bekväma öppnings- och fixeringsanordningar bära finnas, så arrangerade att snabb och effektiv utvädring kan ske efter varje lektion.

Fönsterytan i klassrum bör vara c:a 20 proc. av golvytan. Med fönsteryta avses här karmens ljusöppning (fria öppning).

I undervisningsrum — fränsett rum för gymnastik och för gosslojd — bör fönstrets nedre kant befinna sig 0,75—1,2 m från golvet och överkanten minst 3,0 m från golvet, vid rumshöjder om 2,9 m och 2,5 m må det senare avståndet likväl vara endast 2,75 respektive 2,45 m.

6 §.

Elevhem skall omfatta följande utrymmen:

Elevrum, särskilda rum för gossar och flickor, golvytan beräknad enligt 4,0—4,5 m² per elev, i allmänhet högst fyra elever i varje rum.

Sjukrum särskilt för gossar och flickor, vardera 12—24 m² beroende på elevhemmets storlek. Till sjukrummet bör höra toaletterum och tambur.

Tvättrum 6—8 m²,

Torkrum 4—6 m²,

Toaletter 2—3 m²,

för högst 20 elever, särskilt för gossar och flickor, med tillägg för varje påbörjat tiotal elever av samma kön därutöver: för

tvättrum 3 m², för torkrum 2 m² och för toaletter 2 m².

Matsal, 0,7—0,9 m² per elev i samma matlag, likväl minst 14 och högst 120 m².

Kök jämte behövliga biutrymmen, 20—30 m² vid upp till 20 elever, med tillägg om 1 m² för varje påbörjat 15-tal elever därutöver; användes köket även som skolmåltidskök, beräknas ytan enligt skolans hela elevantal.

Kläd- och toalettutrymme för kökspersonalen 4—10 m².

Matkällare 8—40 m².

Linneförråd, för högst 20 elever 4—5 m², med tillägg om 1 m² för varje påbörjat tiotal elever därutöver.

Badstuga jämte tvättrum och omklädnadsrum, för högst 50 elever 20—28 m², med tillägg om 2 m² för varje påbörjat tiotal elever därutöver, likväl högst 22 m² tillägg.

Tvättinrättning omfattande tvättstuga, torkrum, mangel- och strykrum, för högst 50 elever 26—50 m², med tillägg om 1 m² för varje påbörjat tiotal elever därutöver.

Förvaringsutrymme, för högst 20 elever 4—5 m², med tillägg om 2 m² för varje påbörjat tiotal elever därutöver.

Bostad för elevhemsföreståndaren 40—45 m². Till bostaden skall höra matkällare om 1—2 m² och förvaringsutrymme om 2—4 m².

Rum för biträde, med toaletterum och tambur, 12—15 m² för varje biträde.

I elevhem bära dessutom finnas tillräckliga korridorer och, i byggnad med flere våningar, reservutgång.

7 §.

Tjänstebostädernas ytor skola vara följande:

Bostad för lärare med familj	80—85 m ² .
Bostad för lärare utan familj	55—60 m ²
Bostad för vaktmästare (eldare):	

i skola med en eller två lärare	25—40 m ² .
i skola med minst tre lärare	25—50 m ² .

Såsom tilläggsutrymmen för bostäderna skola finnas —

för varje bostad:

matkällare 2—4 m²,

förvaringsutrymme 4—6 m²,

vid varje skola:

tvättstuga jämte badstuga, eventuellt med torkrum, enligt skälighetsprövning.

8 §.

Lärarytelse som nybygges, bör förses med centralvärme, varmt och kallt vatten, avlopp, badrum och WC samt installering för elektrisk belysning, såvida icke särskilda skäl annat föranleda.

9 §.

På skoltomten eller i undantagsfall i dess omedelbara närhet bör ordnas en lek- och bollplan om minst 40 x 60 m, ifall icke i skolans omedelbara närhet finnes för ändamålet lämplig plan.

10 §.

Landskapsstyrelsen utfärdar vid behov närmare bestämmelser beträffande omständigheter, som böra beaktas vid planering av byggnaderna, vid byggnadsarbetets utförande och vid dess övervakning.

11 §.

Sedan kommun beslutat uppföra en ny skolbyggnad eller ändra gammal sådan, var till räknas även ändring av utrymmenas användning eller utmönstring av sådana, bör den låta utarbeta byggnadsprogram och utverka landskapsstyrelsens fastställelse av detsamma. Fastställelsen bör erhållas innan skissritningar insändas för granskning.

Byggnadsprogram bör innefatta eller åtföljas av utredning i tillämpliga delar beträffande följande punkter:

1) Uppgift om när distriktsindelning eller folkskolestadga fastställts och om att skolan placeras på i distriktsindelningen angiven plats.

2) Prognos över befolkningsutvecklingen, med hänsyn till härvid inverkan faktorer, och utredning om elevantalet inom distriktet, innefattande tabeller över elevantalet under skäligt antal år tidigare, beräknat elevantal under de närmast kommande åren, distriktens invånarantal (mantalsskrivna) samt enligt födelsetal beräknat elevantal på lång sikt.

3) Elevernas fördelning på skolform och avdelningar samt behövt antal lärare och timlärare i olika skolformer.

4) Behövt utredning beträffande fortgående undervisning i medborgarskola, som medför behov av lärare och undervisningsrum, samt beträffande behov av extra specialistsalar.

5) Förteckning över behövt utrymmen samt särskilda behövt byggnadsarbeten.

6) Redogörelse jämte behövt planritningar beträffande befintliga skollokaler inom det område som berörs av planeringen, huruvida de skola bibehållas, omdisponeras för skoländamål eller annat kommunalt ändamål, säljas eller rivs.

7) I fråga om elevhem behövt utredning om behovet därav.

12 §.

På basen av fastställt byggnadsprogram anskaffar kommunen skissritningar jämte behövt uppgifter om material och utförande samt insänder dem till landskapsstyrelsen för granskning. Förhandsgranskning fordras dock ej för ekonomiebyggnader, ej heller för tillbyggnad eller ändring. Då ritningar enligt samma principlösning redan äro granskade av landskapsstyrelsen må, i fråga om skolor med en eller två lärare, enligt överenskommelse med landskapets folk-skolinspektör, förhandsgranskningen bortlämnas.

Med skissritningarna böra följa tomtkarta, utredning angående grundens art och bärighet och angående dränering samt uppgifter om vattentillgång.

Landskapsstyrelsen återsänder efter granskning skissritningarna med behövt anvisningar angående utarbetande av huvudritningar och arbetsbeskrivningar, såvida den icke anser skäligt att infordra nya skissritningar och uppgifter om utförandet.

13 §.

Kommun ansöker hos landskapsstyrelsen om fastställande av huvudritningar och arbetsbeskrivningar. Ritningar och arbetsbeskrivningar skola biläggas i tre exemplar. Vid fastställandet bestämmer landskapsstyrelsen normalpris för bygget.

14 §.

Byggnadens normalpris beräknas enligt nytttoyta.

Nytttoyta är den yta, som begränsas av de väggar, som omgiva ifrågavarande utrymme eller bostad, varvid likväl den yta icke beaktas, som upptages av bärande konstruktioner, rörgrupper, fönster- och dörrnischer, nischer mellan bärande pelare samt inre trappa till annan våning.

Till nyttoyten hänföres i 2 och 3 §§ nämnda utrymmen — dock icke matkällare, förvaringsrum för elevarbeten och scenutrymme, varjämte av slöjdrum för gossar B medräknas endast 25 m² som klubbrum och 12 m² som förrådsrum samt av skyddsrum endast fastställd minimiyta — av de i 4 § nämnda utrymmena skolmåltidskök — utom därtill hörande matkällare —, matsal, biblioteksrum och klubbrum, lärarrum, expeditionssrum och elevtoaletter, samt slutligen i 7 § nämnda utrymmen, utom matkällare och förvaringsutrymmen. De i 6 § nämnda utrymmena medräknas såsom nyttoyta förutom matkällare, förvaringsutrymmen, korridorer och trappor. Vid förnyande av ekonomiebyggnad hänföres skolas vedlider och skäliga förvaringsutrymmen till nyttoyten.

Med stöd av i 1 § 4 mom. av detta beslut i byggnadsprogrammet godkända extra utrymmen hänföres icke annat än i särskilda undantagsfall till nyttoyten, och byggnadskostnaderna för dem tagas icke i beaktande vid fastställande av landskapsunderstödet storlek. Detsamma gäller beträffande scenutrymme. Till normalpriset och byggnadskostnaderna räknas icke heller avgifter för anslutning till elektricitetsnät, vattenledning och avloppssystem, tomtkostnader eller kostnader för byggandet av elektricitets-, vatten- och avloppsledningar utanför tomten.

15 §.

Normalpriset per kvadratmeter nyttoyta är följande:

Skolbyggnader av trä:

skolutrymmen	46.000 mark,
bostäder	41.500 mark,
elevhem	41.500 mark.

Skolbyggnader av sten:

skolutrymmen	53.500 mark,
bostäder	45.500 mark,
elevhem	48.500 mark.

Ekonomieutrymmen, fristående eller i anslutning till den övriga byggnaden:

bastu, tvättrum, omklädnadsrum, tvättstuga, torkrum, mangel- och strykrum samt toaletter	26.500 mark,
avträden av trä	16.000 mark,
vedlider och förvaringsutrymme	6.000 mark,

skyddsrum av klass B eller C	31.000 mark.
Brunn	80.000 mark.
Borrbrunn jämte anordningar, då en sådan är nödvändig	700.000 mark.

Finns i byggnad, med undantag av sedvanlig källarvåning, i så stor utsträckning såväl trä- som stenkonstruktioner, att den icke ostridigt kan betraktas som vare sig trä- eller stenbyggnad, fastställer landskapsstyrelsen normalpriset för nyttoyten per kvadratmeter till ett pris, som ligger emellan i 1 mom. nämnda belopp med beaktande av förhållandet mellan trä- och stenkonstruktionerna i byggnaden.

Anskaffas skolbyggnad genom utnyttjande av gamla byggnader, fastställs deras värde med beaktande av den av åldern förorsakade värdeminskningen.

16 §.

Innan i 71 § folkskollagen avsedd standardförbättring påbörjas, skall kommun hos landskapsstyrelsen utverka fastställelse av ritningar och arbetsbeskrivningar för arbetet, vilka därvid böra insändas i tre exemplar. Landskapsstyrelsen fastställer samtidigt normalpris för arbetet enligt de skäliga kostnader som arbetet med stöd av ritningar, arbetsbeskrivningar och detaljerad kostnadskalkyl kan beräknas medföra. Från kostnaderna skall likväl avdragas värdet av del, som vid standardförbättringen avlägsnas, samt kostnader för underhållsarbeten, som lämnats utförda och genom moderniseringsarbetet bliva överflödiga. Till normalpriset och byggnadskostnaderna hänföres icke heller andra kostnader, för vilka landskapsunderstöd icke beviljas, då nytt skolhus uppföres.

17 §.

Är kostnadsnivån för byggnadsarbeten i landskapet eller del därav varaktigt högre än den allmänna kostnadsnivån för byggnadsarbeten i landet, kunna ovan i 15 § nämnda normalpris enligt prövning procentuellt förhöjas.

18 §.

Vid utarbetandet av ritningar böra i allmänhet bestämmelserna i landskapssty-

relsens beslut 6. 8. 1958 angående byggnadsritningar (ÅFS 19/58) iakttagas.

Skissritningar böra utföras i skala 1:200 eller 1:100 och skola omfatta planer, fasader och erforderliga sektioner. Medföljande situationsplan i skala 1:500 bör upptaga tomtgränser, redan befintliga och nya byggnaders placering, nivåkurvor, förekommande trädbestånd och väderstrecksangivelse. Tomtens planering med plats för parkering av bilar, cyklar m. m., skolträdgård, lekplan med bollplan, hoppgröpar m. m. bör redovisas, och angränsande vägar böra även upptagas.

Huvudritningar utföras i skala 1:100 med situationsplan vanligen i skala 1:500.

Ritningar vikas i format A 4.

19 §.

Då fråga är om ändring av färdig folkskolbyggnad eller av byggnad som uppförts för annat ändamål, men tagits i bruk av folkskola, må landskapsstyrelsen, om ändringarna äro ändamålsenliga, fastställa ritningarna, fastän de icke motsvara de i 2—7 §§ av detta beslut fastställda fordringarna.

Marichamn, den 29 mars 1962.

Lantråd Hugo Johansson.

20 §.

Hava ritningarna och arbetsbeskrivningarna för folkskolbyggnad fastställts, innan detta beslut trätt i kraft, skola, såvida av föreskrifterna i 3 mom. av denna paragraf icke annat följer, de hittills gällande stadgandena iakttagas vid beräkningen av normalpriset.

Har byggnadsprogram fastställts, innan detta beslut trätt i kraft, må de på grund av detsamma utarbetade ritningarna och arbetsbeskrivningarna fastställas med tillämpning av de före den 1 januari 1962 gällande föreskrifterna. Normalpriset fastställs likväl även härvid i enlighet med detta beslut.

Har byggnadsarbete, för vilket ritningar och arbetsbeskrivningar fastställts efter den 1 januari 1959, icke påbörjats, då detta beslut träder i kraft, eller befinner sig byggnadsarbetet ännu i begynnelsestadiet, må kommunen hos landskapsstyrelsen utverka fastställelse av nytt normalpris, som härvid bestämmes i enlighet med detta beslut.

21 §.

Detta beslut tillämpas från och med den 1 januari 1962 och från samma datum upphöra tidigare bestämmelser att gälla.

Folkskolinspektör Erik Bertell.